Inleiding op het boek Genesis

Het boek Genesis begint met de Schepping en het eindigt met de dood van Jozef. "Genesis" betekent in het Latijn "oorsprong". Het is in feite ook het boek van het begin en van de oorsprong: de oorsprong van de wereld en de oorsprong van Israël en de omliggende volken. Dient men dit boek letterlijk op te vatten? Of worden hier in de eerste plaats verhalen verteld?
Het scheppingsverhaal vertelt over een schepping in 7 dagen: in 6 dagen de hemel en de aarde; de zevende dag de rustdag. Het hele verhaal is heel ordelijk opgebouwd, waarin voor het getal 7 een belangrijke plaats is ingeruimd. Het lijkt de weerslag te zijn van de orde die men in materie en in levende wezens aantreft: men denke aan het periodiek systeem der elementen, aan de verbazingwekkende opbouw van moleculen, atomen, met hun neuronen, electronen en protonen; men denke aan de harmonie tussen de zon [een ster] en de planeten, de planeten en hun maan of manen, de samenhang tussen de sterren in melkwegstelsels, die op zich ook weer in stelsels onder te brengen zijn. Hoe muziek in wiskundige formules is te vatten, hoe er een wisselwerking is tussen materie en energie; men denke aan radiozenders [transistor-radio], aan de draadloze verbindingen die er tegenwoordig zijn [WIFI, Bluetooth, mobiele telefoon]: het alles getuigt als uit één mond van een Schepper, die dit alles met zorg en zeer grote kracht èn wijsheid heeft vormgegeven. Ook treft men er een heel kundig tegenstander aan, die valsheid en leugen verkondigen wil, en dood en vernietiging brengt.
Terzelfder tijd treft men verhalen aan die sterk mythisch aandoen. Een verhaal als de zondeval, waarbij het eten van een stuk fruit zulke ongelooflijke gevolgen heeft; het zondvloedverhaal, waarbij al wat leeft verdrinkt, op een handvol uitverkorenen na; de geschiedenis van de vervloeking van Kanaän, om een zaak die toch eigenlijk een kleinigheid betreft, en die niet door hemzelf, maar door zijn vader bedreven werd, met gevolgen die meer dan verschrikkelijk zijn. Hier lijkt het principe dat het kind niet boeten zal voor de zonden van de vader met voeten te worden getreden [dat was uiteindelijk bij het verhaal van de zondeval al zo]. Is het niet zo, dat in dit Bijbelgedeelte, waarna een lijst van nakomelingen volgt die overeen lijkt te komen met de volken die Israël omgaven, een projectie wordt gegeven vanuit het heden van de schrijver op een gedroomd verleden, waarbij de verhoudingen uit die tijd [dodelijke vijandschap met de Kanaänitische volken] op het verleden worden geprojecteerd [maar ook ten aanzien van Moab, Ammon (Lot: incest) Esau], met mogelijk een rechtvaardiging van [mogelijke, gedeeltelijke] genocide uit de eigen tijd op die volken, die daar worden genoemd?
Maar mag men wel zo kritisch kijken naar het geopenbaarde? Dat denk ik wel, gezien wat aantoonbaar feitelijk onjuist moet zijn [Samuël-Koningen/Kronieken; geslachtsregister van Mattheüs (3x14 geslachten: de constructie van een verleden)]. Getallen zijn vaak symbolisch in de Schrift, en zowel bij de Zondvloed [7, 40], de geslachtsregisters [Henoch: 365 jaar, naar de dagen van het jaar (gemiddeld)], de rol van 3, 7, 12, en veelvouden of samenstellingen daarvan, keren die steeds weer terug.
Is het dan alles alleen maar een mythe? Dat denk ik niet. Maar dat er mytische elementen in verweven zijn, lijkt mij wel waarschijnlijk.